

איחוד האמירויות הערביות: הפרטנר המוחמץ של ישראל

מורן זגה*

המאמר [התפרסם בוואיינט](#) ב-7 בספטמבר 2018

באירוע שנערך בחודש יולי בלונדון, הצהיר אנואר גרגאש, שר החוץ של איחוד האמירויות הערביות, כי "אנו מוכנים לקחת על עצמנו נטל גדול יותר בשמירה על ביטחון השכונה שלנו". בשנים האחרונות הרחיבה איחוד האמירויות את השפעתה במזרח התיכון וצפון אפריקה באמצעות דיפלומטיה אקטיבית יותר והנחת תשתית פיזית ענפה של בסיסי צבא ונמלים בבעלותה במדינות שונות באזור. כמו כן, המדינה פעילה בשלוש השנים האחרונות בלחימה בתימן ומעורבת בסכסוכים מקומיים בלוב, באפגניסטן, באריתריאה ובאתיופיה. צעדיה אלו מלמדים על מדיניות מחושבת, המכוונת להפיכתה למעצמה אזורית, לצד בעלת בריתה, ערב הסעודית.

עוצמתה הכלכלית והפוליטית מיקמה את המדינה בעמדת כוח משמעותית במדיניות-החוץ שלה. בשנים האחרונות היא הגבירה את מעורבותה בפוליטיקה הפנימית של הרשות הפלסטינית והנהגת חמאס, אשר מתאפיינת בניסיון לקדם את הפלגים הפרגמטיים והמתונים (דחלאן, למשל) על חשבון אלו שנתפסים בעיניה כפסיביים (אבו-מאזן) וכקיצוניים (יחיא סנוואר והלשכה המדינית של חמאס היושבת בקטר). בהצהרותיה החוזרות ונשנות, הביעה איחוד האמירויות את תמיכתה בפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני על בסיס שתי מדינות, אך לרוב הביטה ביוזמות אחרות מן הצד, ורק כשהבשילו נאותה לשתף פעולה. כעת, נראה כי המגמה אליה חותרת איחוד האמירויות היא של נקיטת מדיניות עצמאית ואקטיבית בנושא.

לאיחוד האמירויות יש חשיבות רבה עבור ישראל, אשר איננה מסתכמת בסוגיות אסטרטגיות בלבד. שתי המדינות חולקות אינטרסים משותפים ולעיתים אף תפיסות עולם דומות, לצד הפער הפוליטי והאידיאולוגי הקיים ביניהן. אחד המאפיינים הבולטים של איחוד האמירויות ניכר בגישת האסלאם המתון ובהתנגדותה לפונדמנטליזם אסלאמי ולארגוני טרור (סונים ושיעים). תפיסת עולם זו עומדת במרכז המחלוקת הפוליטית של איחוד האמירויות עם איראן וקטר, ובנקודה זו נפגשים הערכים והאינטרסים של ישראל ואיחוד האמירויות. אופיין המתון והליברלי של שתי המדינות, יחסית לסביבתן, דוחק את הפערים האידיאולוגיים לשוליים ומאפשר דיאלוג פרגמטי ביניהן. לכך יש להוסיף את היציבות הפוליטית הגבוהה באיחוד האמירויות, שמעניקה למדינה יתרונות כלכליים ברורים, לצד יכולות נדירות במזרח התיכון להניע תהליכים ארוכי טווח.

ברמה הבינלאומית, איחוד האמירויות משקיעה מאמצים ומשאבים רבים בהרחבת קשריה הדיפלומטיים ובמיתוגה כמרכז עולמי חשוב. במסגרת זו, פועלת המדינה לארח מוסדות, כנסים, תחרויות ואירועים בינלאומיים בשטחה, אך התנהלות זו מעמידה אותה בפני דילמות הקשורות ביחסה לישראל. מחד, איחוד האמירויות עומדת בפני ביקורת מבית ומהאזור על נורמליזציה עם ישראל בעודה מארחת ישראלים. מאידך, הלחץ הבינלאומי נגד חרם על ישראל באירועים בינלאומיים והחשש מאובדן הלגיטימציה לאירוחם, מאלץ את המדינה לרוב לקבל את נוכחותם. אמנם, לא מופרך לדמיין קיום קשרים רשמיים ישירים בין המדינות, אך אלו נראים רחוקים.

מהתנהלותה עד כה, נראה כי איחוד האמירויות מעדיפה להימנע או לצמצם ולהצניע שיתופי פעולה עם ישראל. כך, למשל, סוכנויות הידיעות הרשמיות של המדינה נמנעו מלדווח על פתיחת הנציגות הישראלית של סוכנות האו"ם לאנרגיות מתחדשות (IRENA) באבו-דאבי הבירה בראשית 2016. אולם, כשנפוצו ידיעות רבות בנושא בתקשורת הישראלית והעולמית, מרים אל-פלאסי, האחראית על התקשורת במשרד החוץ של איחוד

* מורן זגה היא עמיתת מדיניות במכון מיתוויים, שחוקרת תהליכים חברתיים וגאופוליטיים במדינות המפרץ. כמו כן, היא עמיתת מחקר במרכז עזרי באוניברסיטת חיפה ובפורום לחשיבה אזורית. מאמר זה מבוסס על מחקר על יחסי ישראל-איחוד האמירויות הערביות, שנכתב במסגרת פרויקט "יחסי ישראל עם מדינות ערב: הפוטנציאל הלא-ממומש" של מכון מיתוויים, ושניתן [לקרוא אותו כאן](#).

האמירויות, הוציאה [הודעה רשמית](#) המבהירה כי IRENA היא סוכנות בינלאומית ועצמאית, בעלת נורמות וחוקים משלה, וכי הקמת הנציגות הישראלית במסגרת זו אינה מייצגת שינוי בעמדה של מדינתה כלפי ישראל או ביחסים בין המדינות.

שיתופי הפעולה העסקיים בין המדינות כבר אינם בגדר סוד, אך הצנעתן והביורוקרטיה המסורבלת הקשורה בהם, מקשה על עמידתה של ישראל בתחרות הגדולה בסף הכניסה לאיחוד האמירויות העשירה והנחשקת. הפוטנציאל הגלום בהידוק הקשרים העסקיים, הביטחוניים, הדיפלומטיים והאזרחיים הוא גדול לאין שיעור. די להזכיר את תערוכת EXPO2020 הבינלאומית שתתקיים בעוד שנתיים בדובאי ותהיה מוקד למפגש בין ממשלות וחברות עסקיות. ישראל טרם קיבלה הזמנה לתערוכה זו, ועלולה להישאר מחוץ למעגל הזדמנויות זה.

איחוד האמירויות היא הפרטנר המוחמץ של ישראל. גם ישראל וגם איחוד האמירויות הן מדינות פרגמטיות ביסודן, מחושבות ופועלות בהתאם לעוצמתן היחסית במרחב. איחוד האמירויות מעולם לא לקחה חלק במלחמות נגד ישראל ולא קיימים משקעי איבה עמוקים בין המדינות. מדינות המפרץ, ואיחוד האמירויות ביניהן, מחשיבות את ישראל כשחקן אזורי שיש להתמודד עמו, ורואות בפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני מקור ליציבות אזורית ולדחיקת גורמים קיצוניים משטחן. אתר משרד החוץ האמירתי עמוס בהצהרות הקוראות לישראל ולפלסטינים לקדם את תהליך שלום על בסיס פתרון שתי המדינות ויזמת השלום הערבית-הסעודית (2002). ככלל, איחוד האמירויות מקבלת יהודים מלאומים שונים בשטחה ואינה רואה בפערים הדתיים את המקור לסכסוך בין המדינות, אלא בהתנהלות של מדינת ישראל כלפי הפלסטינים גרידא. ידה הארוכה של איחוד האמירויות וחשיבותה הגוברת מציבים אותה כמדינה בעלת פוטנציאל לגישור בסכסוך הישראלי-פלסטיני. אם רצונה של ישראל בנורמליזציה ובקידום תהליכי שלום אזוריים, הלוא איחוד האמירויות משמשת פרטנר מובהק להשגת מטרותיה.